



สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทาง จัดการศึกษาเรียนรวม สำหรับสถานศึกษา



โอกาสเท่าเทียม
เข้าถึงการศึกษา
อย่างทั่วถึง



เคารพความแตกต่าง
เข้าใจและยอมรับ
ทุกความหลากหลาย



ส่งเสริมศักยภาพ
พัฒนาตามความสามารถ
อย่างเหมาะสม



สถานศึกษาที่ทุกคน
เป็นส่วนหนึ่ง
ของสังคมแห่งการเรียนรู้

“เรียนรวมอย่างมีคุณภาพ
เด็กทุกคนได้เรียน ได้พัฒนา และเติบโตไปด้วยกัน”



กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

จัดทำและเผยแพร่โดย

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

คำนำ

แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เกิดความเข้มแข็งก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษา และเพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการจัดการศึกษาเรียนรวมในทางที่ดีขึ้น ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนสร้างขวัญและความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

คำนำ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

ตอนที่ ๑ บทนำ

หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๒

ตอนที่ ๒ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม

ด้านนักเรียน (Students)	๓
ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)	๓
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities)	๔
ด้านเครื่องมือ (Tools)	๔

ตอนที่ ๓ กระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม

ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อม	๖
ขั้นที่ ๒ การจัดการศึกษาเรียนรวม	๑๓
ขั้นที่ ๓ สรุปและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม	๒๓

ตอนที่ ๔ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

หลักการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม	๒๔
วัตถุประสงค์การนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม	๒๕
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา	๒๕
ตัวอย่างการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมภายในสถานศึกษา	๒๖

ตอนที่ ๕ บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม

บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	๒๘
บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา	๒๙
บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด/เขตการศึกษา	๓๑
บทบาทหน้าที่ของทีมสหวิชาชีพ	๓๑
บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย	๓๑

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	
แบบวิเคราะห์และออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
ตัวอย่างแบบวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	
แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)	
แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan : IIP)	

คณะทำงาน

สารบัญภาพ

ภาพที่

๑	กรอบแนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท	๕
๒	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา	๗
๓	การวางแผนการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา	๑๐
๔	การดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาเรียนรวม	๑๒

สารบัญตาราง

ตาราง

๑	การวางแผนและแนวทางการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	๘
๒	ตัวอย่างการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมภายในสถานศึกษา	๒๖

ตอนที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตลอดจนอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และทั่วถึง โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากความแตกต่างทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ภาษา วัฒนธรรม หรือข้อจำกัดอื่นใด

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรวม (Inclusive Education) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคนร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เคารพในความหลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มตามความสามารถ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาเรียนรวมเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ครอบคลุมการบริหารจัดการ การคัดกรองและช่วยเหลือผู้เรียน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จึงได้จัดทำ “แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา” ฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าในสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา ให้ดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างมีคุณภาพ
๒. เพื่อเป็นแนวทางนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง

ขอบเขต

แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา เนื้อหาประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม กระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม การนิเทศ กำกับ และติดตาม การจัดการศึกษาเรียนรวม และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนรวมภายในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม กระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม การนิเทศ กำกับและติดตาม การจัดการศึกษาเรียนรวม และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม

๒. สถานศึกษาเรียนรวม หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เข้าเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไปในสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
๒. นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค เท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเอง และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข
๓. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
๔. สถานศึกษาเรียนรวมสามารถจัดการศึกษาเรียนรวมได้อย่างมีคุณภาพ
๕. เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาเรียนรวม

ตอนที่ ๒

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม ใช้กรอบโครงสร้างซีท (SEAT Framework) มีการดำเนินงานตามองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านนักเรียน (S-Students) ๒) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ๓) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ๔) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) (เบญจา ชลธารินทร์, ๒๕๕๖) รายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านนักเรียน (Students) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและนักเรียนทั่วไปที่อยู่ในสถานศึกษา โดยจัดชั้นเรียนให้จำนวนนักเรียนมีความเหมาะสม เพื่อวางแผนการช่วยเหลือ เช่น หากมีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำนวน ๓ คน ในระดับชั้นเดียวกัน ให้จัดนักเรียนกระจายไปอยู่ทั้ง ๓ ห้องเรียน ห้องเรียนละ ๑ คน สถานศึกษาเตรียมความพร้อมนักเรียน ทั้ง ๒ กลุ่ม โดยดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ เตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทันทีเมื่อพบความบกพร่องทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม วิชาการ และการช่วยเหลือตนเอง โดยการกระตุ้นพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมในการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility : O&M) เป็นต้น

๑.๒ เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่

๑.๒.๑ สร้างความตระหนักให้นักเรียนทั่วไปให้เกิดการยอมรับ ช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างถูกวิธี เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Simulation Exercises) ให้รับรู้ถึงความยากลำบาก ช่วยกันคิดหาวิธีดูแลร่วมกันแก้ปัญหา เยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการ เป็นต้น

๑.๒.๒ จัดกิจกรรมการสอนทักษะที่จำเป็นให้นักเรียนทั่วไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่อาจจะต้องช่วยเหลือเพื่อนในห้องเรียนหรือตามสถานการณ์ต่าง ๆ

๒. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)

การจัดสภาพแวดล้อม สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายนอกและภายในให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment: LRE) โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และหลักการสถาปัตยกรรม (Universal Design : UD) เช่น พื้นอยู่ในระดับเดียวกับประตูทางเข้า ไม่มีบันไดขึ้น แสงสว่างเพียงพอ ทางลาดที่ไม่ชันเกินไป เป็นต้น

๒.๒ การจัดสภาพแวดล้อมด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ สร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนในสถานศึกษา ให้บุคลากรทุกคนตั้งแต่ครู พี่เลี้ยงเด็กพิการ แม่ค้า ภารโรง ยาม ฯลฯ รับรู้ และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

๒.๒.๒ จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อเสนอแนะความคิดเห็น กำหนดแนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา

๒.๒.๔ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกัน
พัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรู้รวม

๓. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) มีการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก
ห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและนักเรียนทั่วไปได้รับการพัฒนาทั้งในด้าน
ร่างกาย อารมณ์และสังคม วิชาการ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้เพื่อปรับเนื้อหา
ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผล นำไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทและสอดคล้อง
กับความต้องการของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

๓.๒ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ

๓.๓ จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)
ที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๓.๔ ใช้วิธีการสอบที่หลากหลายและสอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น
พิเศษ เช่นการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer tutoring) การสอนแบบ ๓Rs เป็นต้น

๓.๕ วัดและประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ ทดสอบ
ประเมินชิ้นงาน เป็นต้น ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ทบทวนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
อย่างน้อยปีการศึกษา ๑ ครั้ง และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจากแผนการสอนเฉพาะบุคคล
(IIP) ที่ใช้สอนนักเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะและกิจกรรมต่าง ๆ

๔. ด้านเครื่องมือ (Tools) ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ นำนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
มากำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมที่ชัดเจน

๔.๒ กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี/งาน/โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
เรียนรู้รวมที่สอดคล้องกับนโยบาย โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

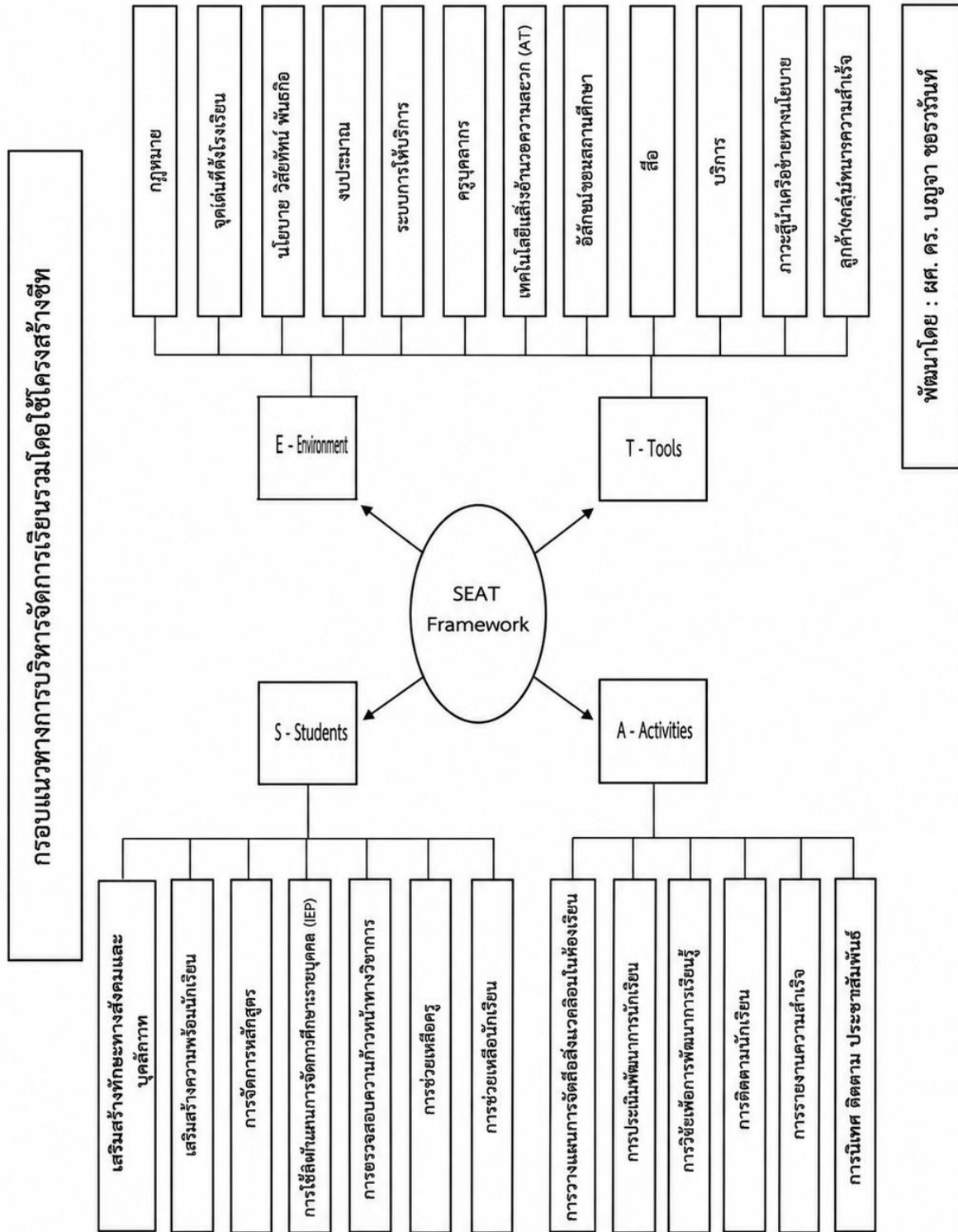
๔.๓ จัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะสำหรับการจัดการศึกษาเรียนรู้รวม

๔.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรู้รวม ประกอบด้วย
ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิ

๔.๕ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด
ทางการศึกษาตามกฎกระทรวงการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก
สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๕

๔.๖ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ช่วยเหลือ
นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

กรอบแนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท แสดงดังภาพที่ ๑



ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท

ตอนที่ ๓

กระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม

การจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๒ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) มีกระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม ๓ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการศึกษาเรียนรวม มี ๓ กระบวนการ ดังนี้

๑.๑ ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา

สถานศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลวัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลด้านงบประมาณ ข้อมูลด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น และนำข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ร่วมกันตรวจสอบข้อมูล ประเมินความพร้อมของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการ

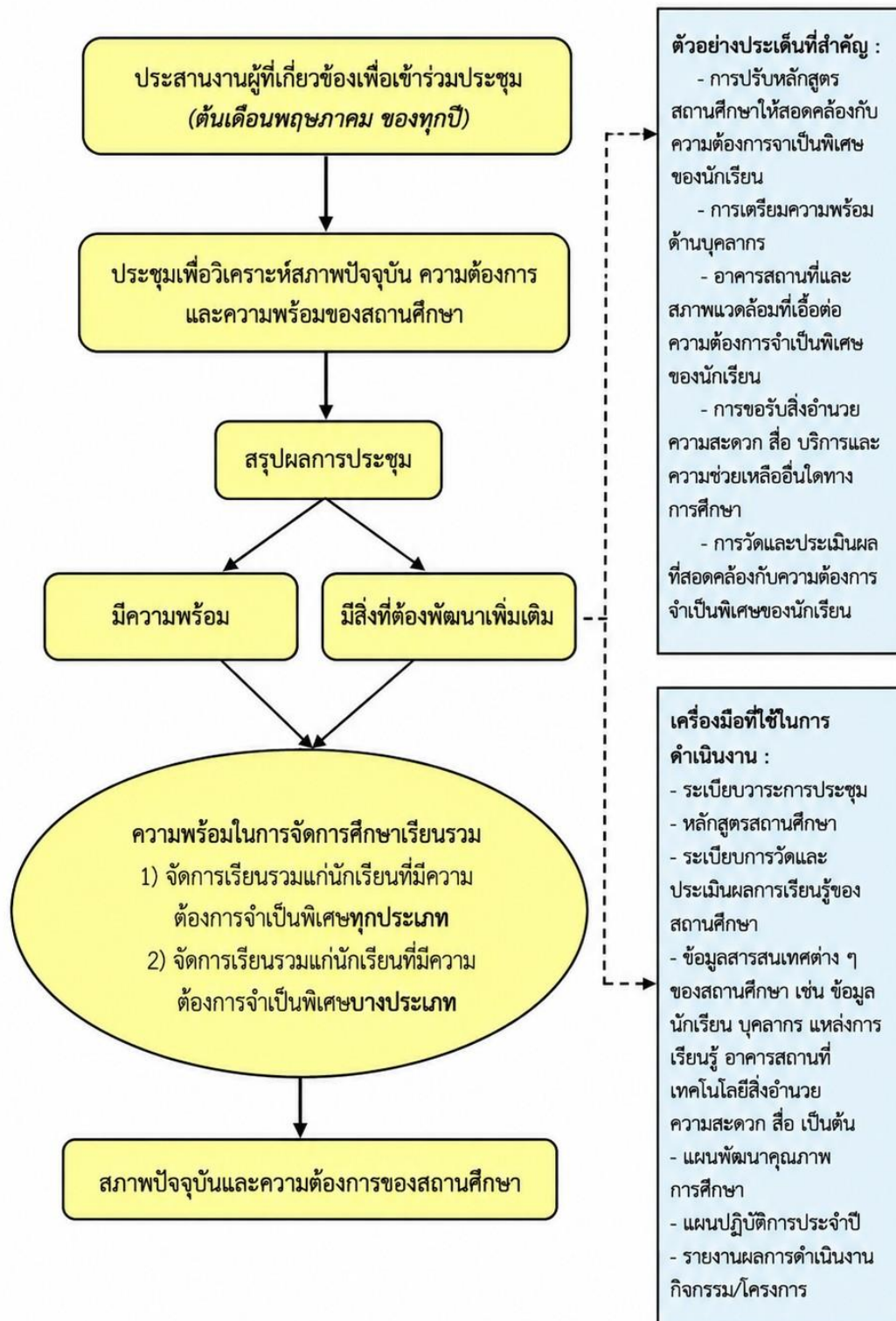
๑) นัดหมายการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และตรวจสอบความพร้อมของสถานศึกษาจากข้อมูลพื้นฐาน

๒) สรุปผลการประชุม นำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการจัดการศึกษาเรียนรวม

เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ

- ๑) ระเบียบวาระการประชุม
- ๒) หลักสูตรสถานศึกษา
- ๓) ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- ๔) ข้อมูลสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ อาคารสถานที่ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
- ๕) ข้อมูลนักเรียน บุคลากร
- ๖) แผนปฏิบัติการประจำปี
- ๗) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๘) รายงานกิจกรรม/โครงการ

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา แสดงดังภาพที่ ๒



ภาพที่ ๒ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา

๑.๒ วางแผนการจัดการศึกษาเรียนรวม

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ร่วมประชุมวางแผนเตรียมความพร้อม ภายใต้บริบทการดำเนินงานของสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการ

๑) ผู้บริหารประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อบริหารจัดการประชุมในต้นเดือนพฤษภาคมของทุกปี

๒) ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประชุม เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาเรียนรวม

๓) สรุปผลการประชุมการวางแผนการเตรียมจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การวางแผนและแนวทางการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา แสดงได้ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การวางแผนและแนวทางการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

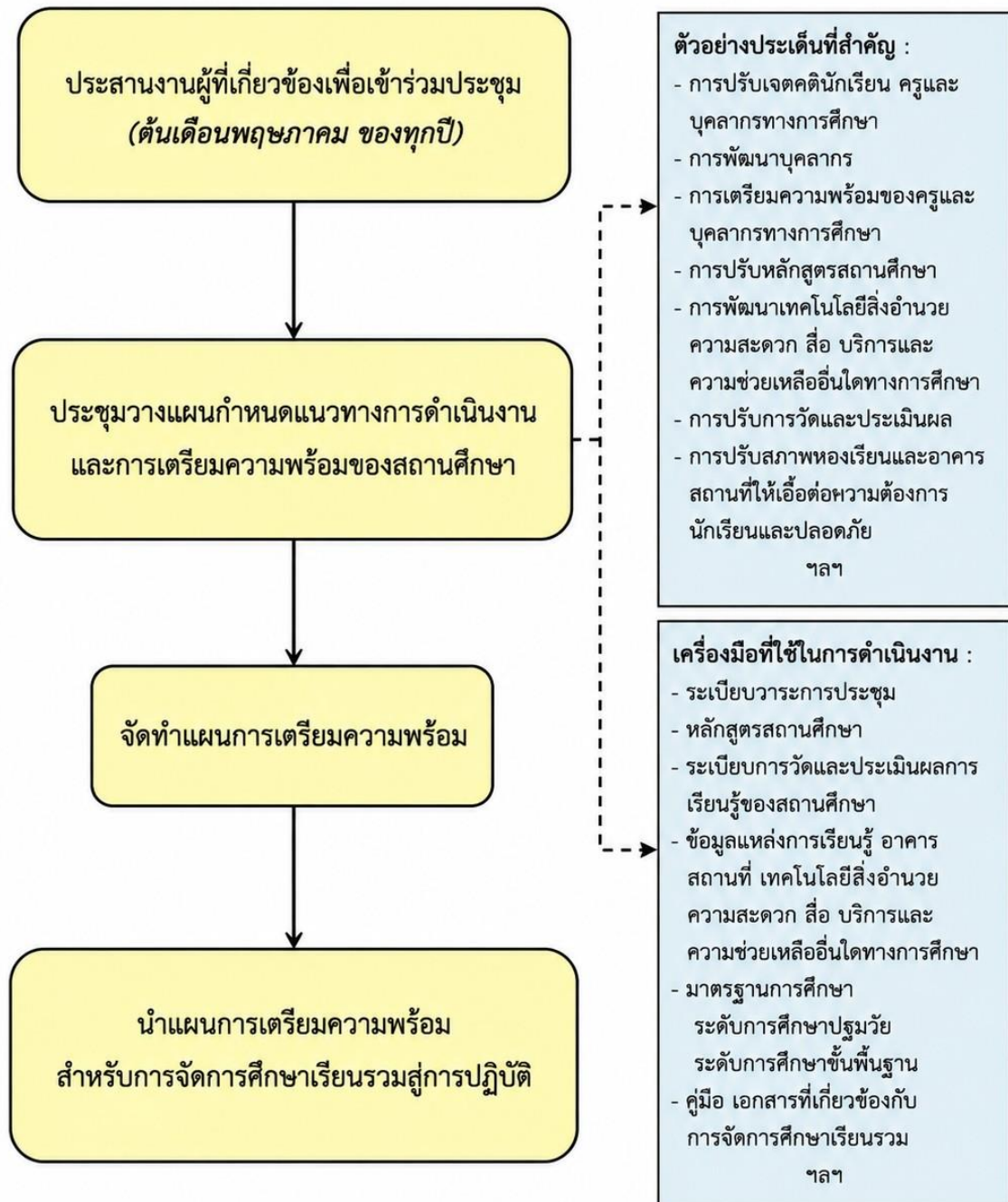
ประเด็นการวางแผน	แนวทางการเตรียมความพร้อม
๑) การพัฒนาองค์ความรู้และปรับเจตคติด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง	๑.๑) จัดทำโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และกำหนดปฏิทิน ๑.๒) ประสานงานผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากร ๑.๓) ดำเนินการจัดกิจกรรม ๑.๔) ประเมินความพึงพอใจ ๑.๕) สรุปผลการดำเนินงาน
๒) การเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษา	๒.๑) สร้างความตระหนักถึงเหตุผลที่ต้องจัดการศึกษาเรียนรวมให้มีคุณภาพ ๒.๒) วางแผนพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้กระบวนการในการจัดการศึกษาเรียนรวม ๒.๓) พัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
๓) การปรับหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	๓.๑) แต่งตั้งคณะกรรมการปรับหลักสูตรสถานศึกษา ๓.๒) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา และลักษณะความพิการ ๓.๓) ปรับตัวชี้วัด หรือเพิ่มรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ๓.๔) ประเมินผลการปรับหลักสูตร และนำไปใช้ในการจัดการศึกษาเรียนรวม

ประเด็นการวางแผน	แนวทางการเตรียมความพร้อม
๔) การจัดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา	-วางแผนจัดเตรียมเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการให้บริการและผู้รับผิดชอบ
๕) การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา	๕.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา ๕.๒ ปรับการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
๖) การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	๖.๑ วางแผนการปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อให้ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าถึงการศึกษาที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด ๖.๒ ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย ๖.๓ ตรวจสอบและปรับสภาพแวดล้อมให้พร้อมในการใช้งาน

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) ระเบียบวาระการประชุม
- ๒) หลักสูตรสถานศึกษา
- ๓) ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- ๔) คู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
- ๕) มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๖) คู่มือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ๗) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถิติการใช้แหล่งเรียนรู้ ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ รายงานผลโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อาคารสถานที่ ฯลฯ

การวางแผนการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา แสดงดังภาพที่ ๓



ภาพที่ 3 การวางแผนการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา

๑.๓ ดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อม

เป็นการนำแผนการเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ร่วมกันดำเนินการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

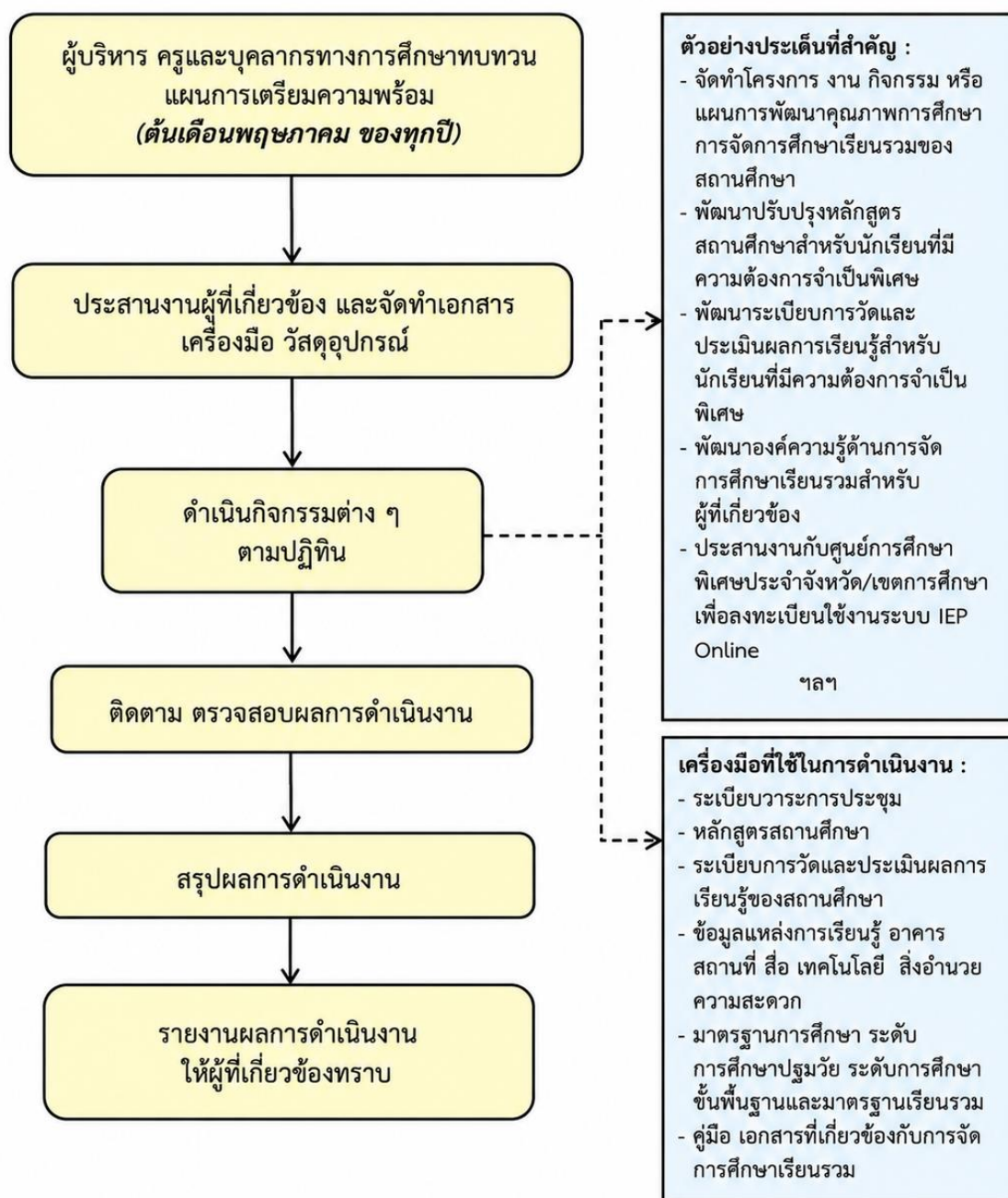
วิธีการดำเนินการ

- ๑) กำหนดปฏิทินการดำเนินงานเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ๒) ดำเนินการตามปฏิทินการดำเนินงานเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาเรียนรวม เช่น จัดทำโครงการ/งาน/กิจกรรมหรือแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ๓) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด/เขตการศึกษา โรงพยาบาล เป็นต้น

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) แบบฟอร์มโครงการ/โครงสร้างงาน/แผนการพัฒนาคุณภาพ
- ๒) หลักสูตรสถานศึกษา
- ๓) ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- ๔) ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ อาคารสถานที่ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาในบัญชี ก ข และ ค
- ๕) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๖) คู่มือการใช้งานโปรแกรมระบบบริหารการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ (IEP Online)
- ๗) คู่มือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ๘) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาเรียนรวม แสดงดังภาพที่ ๔



ภาพที่ 4 การดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาเรียนรวม

ขั้นที่ ๒ การจัดการศึกษาเรียนรวม

การจัดการศึกษาเรียนรวม มี ๙ กระบวนการ ดังนี้

๒.๑ รับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

สถานศึกษาดำเนินการตามพระบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ในกรณีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าเรียนในช่วงอายุที่ไม่ตรงเกณฑ์ตามประกาศการรับนักเรียนของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๖ (ข้อ ๓)

วิธีดำเนินการ

- ๑) แต่งตั้งคณะกรรมการรับนักเรียนของสถานศึกษา
- ๒) ประกาศรับนักเรียนตามแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคมของทุกปี หรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) คู่มือการรับนักเรียน
- ๒) ประกาศรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ๓) ใบสมัคร
- ๔) เอกสารประจำตัวนักเรียนและผู้ปกครอง เช่น สูติบัตร บัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวคนพิการ เป็นต้น
- ๕) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หนังสือรับรองจากสถานศึกษาเดิม

๒.๒ คัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และบันทึกข้อมูลนักเรียนลงในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (โปรแกรม SET เรียนรวม)

การคัดกรองเป็นการพิจารณาและตรวจสอบความบกพร่องของนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องตามความต้องการ โดยคณะกรรมการที่สถานศึกษากำหนด และนำข้อมูลไปบันทึกในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (โปรแกรม SET เรียนรวม)

วิธีดำเนินการ

๑) เก็บรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสะสม เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เอกสารระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูล ดังนี้

- ประวัติส่วนตัว
- ข้อมูลด้านสุขภาพ
- ข้อมูลด้านครอบครัว
- ข้อมูลด้านการเรียน

๒) รายงานผู้บริหาร และผู้ปกครองของนักเรียน เกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะมีความบกพร่องของนักเรียน และขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

๓) แต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน/ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษหรือครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดกรองนักเรียนที่มีแนวโน้มบกพร่อง

๔) คณะกรรมการดำเนินการคัดกรองนักเรียนที่มีแนวโน้มบกพร่องโดยใช้เครื่องมือแบบคัดกรอง
 คนพิการทางการศึกษาตามประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา

๕) ภายหลังการคัดกรองหากพบว่านักเรียนมีแนวโน้มบกพร่อง ครูแนะนำให้ผู้ปกครองนำนักเรียน
 ไปพบแพทย์เพื่อวินิจฉัย และรับคำปรึกษา

๖) กรณีที่พบความบกพร่องจากการคัดกรอง หรือใบรับรองแพทย์ หรือเอกสารรับรองความพิการ
 หรือบัตรประจำตัวคนพิการ ให้ครูผู้สอนบันทึกข้อมูลในระบบบริหารจัดการข้อมูลสถานศึกษาเรียนรวม (SET)
 ครั้งที่ ๑ ภายในวันที่ ๑๐ มิถุนายนของทุกปี และครั้งที่ ๒ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายนของทุกปีหรือตามที่
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีขั้นตอน ดังนี้

๖.๑ เข้าเว็บไซต์ http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php

๖.๒ ดาวน์โหลดคู่มือการใช้งานระบบบริหารจัดการข้อมูลสถานศึกษาเรียนรวม ที่เว็บไซต์
http://specialbasic.specialset.bopp.go.th/specialbasic/download/school_con.pdf

๖.๓ เข้าสู่ระบบโดยใช้ ชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่านที่ลงทะเบียนไว้

๖.๔ เมื่อเข้าสู่ระบบเรียบร้อยแล้ว จะพบหน้าจอแสดงรายชื่อนักเรียนในสถานศึกษา และ
 ช่องแสดงการกรอกข้อมูลนักเรียนในส่วนต่าง ๆ ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลที่อยู่ และข้อมูลผู้ปกครอง
 ซึ่งแต่ละช่องจะแสดงเครื่องหมาย คือ การกรอกข้อมูลไม่ครบ หรือ การกรอกข้อมูลครบถ้วน

๖.๕ หากสถานศึกษาต้องการยืนยันข้อมูลนักเรียน ให้คลิกข้อมูลท้ายตารางในหน้าหลัก
 เมื่อยืนยันข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะแสดงข้อความ “ท่านได้ทำการยืนยันข้อมูลเรียบร้อยแล้ว”

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

๑) แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการ
 ได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรองบุคคลของสถานศึกษา
 ว่าเป็นคนพิการ ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๒) วุฒิบัตรที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา”

๓) คู่มือการใช้งานระบบบริหารจัดการข้อมูลสถานศึกษาเรียนรวม (SET)

๔) ข้อมูล ผลงาน และเอกสารประจำตัวของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 เป็นรายบุคคล เช่น ระเบียบสะสม เอกสารแสดงผลการประเมิน บันทึกพฤติกรรม บันทึกการเยี่ยมบ้าน
 เอกสารในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทดสอบหรือแบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลผู้ปกครองนักเรียน

๕) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการคัดกรอง

๖) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการคัดกรอง

๒.๓ การประเมินความสามารถพื้นฐาน

เป็นการตรวจสอบประเมินนักเรียนเพื่อค้นหาศักยภาพหรือความสามารถที่เป็นจุดเด่น และ
 ความสามารถในปัจจุบัน รวมทั้งค้นหาจุดด้อยหรือปัญหาของนักเรียน ทั้งนี้ ควรประเมินในหลายสถานการณ์
 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียน

๒) ประเมินความสามารถพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน

๓) ระบุ จุดเด่น จุดด้อย และสิ่งที่ต้องพัฒนา

- จุดเด่น คือ ความสามารถหรือศักยภาพปัจจุบันที่นักเรียนสามารถทำได้ หรือคุณลักษณะของนักเรียนในภาพรวมในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียน หรือความสามารถพิเศษอื่น ๆ เช่น ทักษะกีฬา ทักษะอาชีพ การใช้เทคโนโลยี ฯลฯ

- จุดด้อย คือ ข้อจำกัดในการเรียนรู้ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การปรับตัวทางสังคมและการสื่อสาร การบูรณาการรับรู้ทางประสาทสัมผัส เช่น การหลีกเลี่ยงการสัมผัสจากเพื่อนหรือคนรอบข้างไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม สมาธิสั้น การหนีเรียน ไม่จดจ่อการเรียนรู้ เป็นต้น

- สิ่งที่ต้องพัฒนา คือ สิ่งที่ต้องพัฒนาให้นักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี ตามหลักสูตรสถานศึกษา ทักษะการเรียนรู้หรือทักษะในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปกำหนดไว้ในเป้าหมายระยะยาว ๑ ปี ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทั้งนี้ ควรตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐานจากสภาพจริงในหลายสถานการณ์ ให้ครอบคลุมถึงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม (Environments) ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ด้านกิจกรรม (Tasks) ที่นักเรียนปฏิบัติได้หรือไม่ในแต่ละวันหรือไม่ได้รับการส่งเสริมในการทำกิจกรรม กิจกรรมนั้นเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่ และด้านเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Tools) ที่นักเรียนได้รับหรือยังไม่ได้รับก่อนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล และเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๒) แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)
- ๓) แบบวิเคราะห์และออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)
- ๔) ตัวอย่างแบบวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)

๕) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบทดสอบหรือแบบประเมินที่ครูสร้างขึ้น เป็นต้น

๒.๔ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) และแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (Individualized Transition Plan : ITP)

เป็นแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครูผู้สอนหรือครูการศึกษาพิเศษหรือครูประจำชั้น ทีมสหวิชาชีพ (ถ้ามี) ที่ร่วมกันทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

วิธีการดำเนินการ

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒

๒) ประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือกรณีนักเรียนมีความพร้อมให้จัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (ITP) ควบคู่กัน

เอกสารที่ใช้ดำเนินงาน

- ๑) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
- ๒) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (ITP)
- ๓) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แบบฟอร์มดังภาคผนวก)
- ๔) แผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (ITP)

๒.๕ การขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการทางการศึกษามีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา เพื่อขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

วิธีดำเนินการ

๑) ศึกษาคู่มือการขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก ฯ

๒) สถานศึกษาสมัครเป็นหน่วยบริการ (คป.๑๐) และส่งเสริมให้ครูในสังกัดที่มีความรู้ความสามารถ และคุณสมบัติตรงตามคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวกฯ สมัครเป็นผู้ให้บริการในสังกัดหน่วยบริการในสถานศึกษาของตนเองหรือหน่วยบริการอื่น (คป.๑๓)

๓) กรณีที่นักเรียนไม่มีบัตรประจำตัวคนพิการ หรือเอกสารรับรองความพิการจากแพทย์ ให้จัดทำแบบรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา หรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เพื่อรับรองบุคลากรของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ

๔) ยื่นแบบคำขอ และเอกสารหลักฐานส่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ แบบคำขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (คป.๐๑) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำเนาบัตรประจำตัวคนพิการ หรือเอกสารรับรองความพิการจากแพทย์หรือแบบรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ (คป.๐๔) ตามประกาศของคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ

ภาคเรียนที่ ๑ ให้ส่งแบบคำขอยภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน

ภาคเรียนที่ ๒ ให้ส่งแบบคำขอยภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน

๕) สถานศึกษาที่ได้รับคูปองจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้จัดส่งคูปองให้คนพิการหรือผู้ปกครองภายใน ๑๐ วันทำการตั้งแต่ได้รับในกรณีผู้ขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาไม่ได้รับอนุมัติคูปองการศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจงเหตุผลต่อผู้ปกครอง ตามเหตุผลที่ศูนย์การศึกษาพิเศษได้แจ้งไปยังสถานศึกษา

๖) สถานศึกษารายงานการจ่ายคูปองไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษ ตามแบบทะเบียนควบคุมการจ่ายคูปองสิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (คป.๐๒) หากไม่มีผู้รับคูปองให้นำส่งคืนศูนย์การศึกษาพิเศษ

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

๑) คู่มือขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๖ (ดาวน์โหลดคู่มือได้ที่ <http://gtech.obec.go.th/>)

๒) แบบคำขอสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (คป.๐๑)

๓) ทะเบียนควบคุมการจ่ายคูปองสิ่งอำนวยความสะดวก ฯ (คป.๐๒)

๔) ใบสมัครเพื่อเป็นหน่วยบริการตามกฎหมายกระทรวงฯ (คป.๑๐)

๕) ใบสมัครเพื่อเป็นผู้ให้บริการตามกฎหมายกระทรวงฯ (คป.๑๓)

๖) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียน สำเนาเอกสารการศึกษา สำเนาเกียรติบัตรการอบรมทางการศึกษาพิเศษ เป็นต้น

๒.๖ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล Individual Implementation Plan: IIP

การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ครูควรบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

วิธีดำเนินการ

๑) ครูจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๒) ครูเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

๒.๑ ศึกษาแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้ละเอียด

๒.๒ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๒.๓ จัดหา/ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) พร้อมทั้งบันทึกหลักการสอนและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลังการสอนแต่ละครั้ง

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

๑) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)

๒) แผนการสอนเฉพาะบุคคล IIP (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)

๓) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น บันทึกหลังสอน แบบบันทึกพฤติกรรม เป็นต้น

๒.๗ การจัดบริการเพิ่มเติมพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

นอกจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สถานศึกษายังสามารถจัดบริการหรือประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนบริการให้แก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนา บำบัด ฟื้นฟู มีพัฒนาการตามวัยหรือเต็มศักยภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น

๑) บริการแนะแนว เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษรู้จักเข้าใจตนเอง ยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหา รวมทั้งการตัดสินใจได้ด้วยตนเองเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

๒) บริการแก้ไขการพูด เป็นการแก้ไขความบกพร่องที่เกิดจากการใช้วิธีระงับในการพูดหรือความบกพร่องทางสมองในบางด้านที่ส่งผลกระทบต่อการพูด การได้ยิน และการออกเสียงที่ทำให้ไม่สามารถพูดได้ตามพัฒนาการปกติของวัย

๓) บริการด้านจิตวิทยา เป็นการบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

๔) บริการกายภาพบำบัด เป็นการบริการด้วยวิธีการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัดความบกพร่องของร่างกาย ซึ่งเกิดเนื่องจากภาวะของโรคหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูสภาพความพิการของร่างกายและจิตใจด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์กายภาพบำบัด

๕) บริการกิจกรรมบำบัด เป็นการบริการด้วยการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัด โดยนำกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย รวมทั้งวิธีการและอุปกรณ์ที่เหมาะสม เช่น ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การบูรณาการประสาทสัมผัส การใช้อุปกรณ์ช่วยในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น มาฟื้นฟูสมรรถภาพให้ผู้ที่มีความบกพร่องสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ และดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ

๖) บริการสอนเสริม เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก ทั้งในเวลาและนอกเวลาโดยรับบริการจากครูผู้สอนหรือครูที่ให้บริการสอนเสริมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการตามระบบคูปองการศึกษา

๗) บริการปรับพฤติกรรม เป็นการจัดการพฤติกรรมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

๘) บริการส่งต่อ เป็นการส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เลื่อนชั้นเรียน เช่น การส่งต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ขึ้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ในสถานศึกษาเดียวกัน หรือส่งต่อไปรับบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอก เช่น การส่งต่อระหว่างสถานศึกษา การส่งต่อการรับบริการกิจกรรมบำบัดที่โรงพยาบาล เป็นต้น โดยสถานศึกษาส่งเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาและวางแผนการรับบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ

๙) บริการศิลปะบำบัด เป็นการนำกระบวนการทางศิลปะมาจัดกิจกรรมเพื่อบำบัด รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยอาจรับบริการจากนักศิลปะบำบัด ครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น ครูรายวิชาศิลปะในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล สถาบัน มูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น

๑๐) บริการดนตรีบำบัด เป็นการใช้นักร้องเพื่อรักษา พัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด และทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยอาจรับบริการจากนักดนตรีบำบัด ครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น ครูรายวิชาดนตรี ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล สถาบัน มูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น

๑๑) บริการบำบัดด้วยสัตว์ เป็นการนำสัตว์ เช่น โลมา ม้า สุนัข และแมว เป็นต้น ที่ผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี มาใช้ในการบำบัดรักษานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถรับบริการจากครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล สถาบัน มูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น

๑๒) บริการสวนบำบัด เป็นการนำเอาธรรมชาติมาใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ช่วยให้นักเรียนที่มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมดีขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การทำสวน การปลูกผักและไม้ดอก การดูแลพืช การขยายพันธุ์พืช การเย็บชมสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นต้น

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

๑) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)

๒) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกพฤติกรรมนักเรียน บันทึกการเยี่ยมบ้าน ผลการทดสอบ ผลการเรียนรู้ ชิ้นงาน เป็นต้น

๒.๘ การทบทวนและปรับปรุงการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

เป็นการนำผลการประเมินมาจัดการเรียนรู้ไปทบทวนและปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง

วิธีดำเนินการ

- ๑) ประเมินความก้าวหน้าตามที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
- ๒) ทบทวนและปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) กรณีที่นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (แบบฟอร์มดังภาคผนวก)
 - ๒) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกพฤติกรรมนักเรียน บันทึกการเยี่ยมบ้าน
- ผลการทดสอบ ผลการเรียนรู้ ชิ้นงาน เป็นต้น

๒.๙ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินความรู้ ความสามารถ พัฒนาการของนักเรียน และนำผลไปปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และตามสภาพจริงของนักเรียน สอดคล้องกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการ

- ๑) เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล
- ๒) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสม ดังนี้

๒.๑ รูปแบบของข้อสอบ (Presentation Accommodations) ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของแบบทดสอบ หรือคำสั่งในการทำแบบทดสอบให้มีความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น ขนาดตัวอักษรใหญ่ อักษรเบรลล์ ลามภาษามือ บริการอ่านข้อสอบ เป็นต้น

๒.๒ วิธีการตอบข้อสอบ (Response Accommodations) ให้ปรับเปลี่ยนวิธีการในการตอบคำถามในแบบทดสอบ หรือการกระตุ้นเตือน เช่น การอนุญาตให้นักเรียนระบุคำตอบโดยการชี้ หรือการใช้ภาษาท่าทาง (gesturing) หรือให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยเขียนคำตอบ (scribe) การบันทึกคำตอบโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๓ การปรับสภาพแวดล้อม (Setting Accommodations) ให้ปรับบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สถานที่หรือรูปแบบของการสอบให้เหมาะสม เช่น จัดสอบเป็นกลุ่มเล็ก สอบเป็นรายบุคคล เป็นต้น

๒.๔ กำหนดเวลาสอบและตารางสอบ (Timing and Scheduling Accommodation) ให้ปรับเปลี่ยนเวลาการสอบ หรือตารางสอบ เช่น เพิ่มเวลาทำแบบทดสอบ อนุญาตให้มีการหยุดพัก (break) ระหว่างทำแบบทดสอบ เป็นต้น

๓) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สถานศึกษาดำเนินการตามที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยปรับกระบวนการ วิธีการประเมิน และเครื่องมือให้เหมาะสมกับสภาพความพิการและความบกพร่องแต่ละบุคคล สอดคล้องตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และสรุปผลเป็นรายปี/รายภาค เพื่อการเลื่อนชั้นและจบการศึกษา

๔) การประเมินกิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของนักเรียน และเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม โดยปรับวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน ผลการประเมินจะใช้เป็นข้อมูลประเมินการเลื่อนชั้นเรียน และการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

๕) ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษา กรณีย้ายสถานศึกษา โดยพิจารณาตามรายวิชาและหน่วยกิตที่นักเรียนมีผลการเรียนผ่านตามเกณฑ์

๖) การเลื่อนชั้น เมื่อสิ้นปีการศึกษา นักเรียนจะได้รับการเลื่อนชั้น และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๖.๑) นักเรียนมีเวลาเรียนตลอดปีการศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด

๖.๒) นักเรียนมีผลการประเมินผ่านมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ในแต่ละรายวิชา ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผน

การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๖.๓) นักเรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนานักเรียนผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ทั้งนี้ให้พิจารณายืดหยุ่นตามศักยภาพพัฒนาการ ความรู้ความสามารถและความบกพร่องของนักเรียน

๗) การจบการศึกษา ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

๗.๑) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ บรรลุคุณภาพตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในรายวิชาใด ๆ โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หรือตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ที่ปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

๗.๒) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีความบกพร่องรุนแรง ควรพิจารณาให้จบการศึกษาโดยนักเรียนต้องผ่านการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทั้งนี้ให้คำนึงถึงศักยภาพ พัฒนาการ วุฒิภาวะ ความรู้ ความสามารถและระดับความบกพร่องของนักเรียนเป็นสำคัญ

๘) การรายงานผลการเรียน เป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ควรมีข้อมูลในการรายงานผลการเรียน ดังนี้

๘.๑) ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลามาเรียน ผลการประเมินความรู้ความสามารถตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พฤติกรรมการเรียนรู้ ความประพฤติและผลงานในการเรียนของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับรายงานความก้าวหน้าความสำเร็จ

๘.๒) ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินกิจกรรม พัฒนานักเรียนรายปี/รายภาคเรียน ผลการประเมินความก้าวหน้าโดยรวมของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของนักเรียน

๘.๓) ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ให้รายงานผลการทดสอบระดับชาติสำหรับนักเรียนที่สมัครเข้ารับการทดสอบเท่านั้น.

๘.๔) ข้อมูลพัฒนาการของนักเรียนด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและพฤติกรรมต่าง ๆ

การรายงานผลการเรียน สถานศึกษาสามารถเลือกลักษณะข้อมูลและรูปแบบการรายงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการให้ระดับผลการเรียนในแต่ละระดับการศึกษา โดยคำนึงถึงการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับรายงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่าน (Transition) ข้อมูลรายงานผลการเรียน ซึ่งควรดำเนินการทั้งการเปลี่ยนผ่านระหว่างชั้นเรียนและการเลื่อนชั้น (Transitions between Schools) เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากสถาบัน การศึกษาหนึ่งแล้วหรือมีการย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนผ่านจากระดับมัธยมศึกษาสู่การศึกษาในระดับสูงขึ้นและวัยผู้ใหญ่ (Transition from Secondary School to Higher Education or Adult Life) เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง

๙) ให้สถานศึกษาออกเอกสารหลักฐาน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๙.๑) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่

(๑) ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ. ๑)

(๒) ประกาศนียบัตร (ปพ. ๒)

(๓) แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.๓)

เอกสารที่สถานศึกษาออกให้ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ต้องไม่ระบุข้อความใด ๆ ที่ชี้ถึงความพิการหรือบกพร่องของนักเรียน ยกเว้นเอกสารที่เก็บไว้เป็นหลักฐานที่สถานศึกษา กรณีนักเรียนจำเป็นต้องใช้เอกสารเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ควรแนบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปพร้อมกับเอกสารที่ออกเพื่อให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ สำหรับนักเรียนต่อไป

๙.๒) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด เป็นเอกสาร ซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบ และข้อมูลที่มีรายงานได้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา จัดการศึกษาเรียนรวมที่มีลักษณะแตกต่างกัน สามารถพิจารณาดำเนินการได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

๙.๒.๑) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่สามารถเรียนรวมได้เต็มเวลาให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเรียนรวมกำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้

(๑) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชาเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป

(๒) ปรับวิธีการ/เวลาในการวัดและประเมินให้ยืดหยุ่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละคน

(๓) จัดสิ่งอำนวยความสะดวก และวิธีการสื่อสาร ให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระในแบบทดสอบตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล เช่น การขยายตัวอักษร/สัญลักษณ์รูปภาพของแบบทดสอบ การใช้อักษรเบรลล์ การฟังการตอบปากเปล่า หรือการช่วยจดบันทึก สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น รวมทั้งการนำเสนอรูปแบบข้อสอบ (Presentation) โดยมีบุคคลหรือใช้เทคโนโลยีในการอ่านข้อสอบให้ฟัง เช่น การใช้เทปเสียง โปรแกรมอ่านหน้าจอ (Screen Reader) สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น การใช้ล่ามภาษามือ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

๙.๒.๒) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชาและหรือบางเวลาในสถานศึกษาจัดการศึกษาเรียนรวม และมีการปรับตัวชีวิตให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละประเภท กำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ให้ใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดเช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป

(๒) เป็นการพิจารณาเฉพาะบุคคลไม่เปรียบเทียบกับนักเรียนทั่วไป

(๓) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชาที่ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหา/ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกันในชั้นเรียน

(๔) ปรับวิธีการในการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เช่น ให้สอบปากเปล่าหรือสัมภาษณ์ อ่านข้อสอบให้ฟังโดยครู เพื่อน หรือ พี่เลี้ยง สังเกตพฤติกรรมทุก ๆ ด้านประเมินผลจากการมีส่วนร่วม ประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ให้ฟังเทปบันทึกเสียง/หนังสือเสียงช่วยให้เรียนรู้ สอบที่ใดก็ได้ที่วัดศักยภาพจริงของเด็กได้ เป็นต้น

(๕) ปรับเครื่องมือวัดและประเมินผล เช่น แบ่งแบบทดสอบทั้งฉบับเป็นส่วนย่อยและให้สอบทีละส่วนแทนการสอบครั้งเดียวทั้งฉบับ เป็นต้น

(๖) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนใหม่ให้เหมาะสมกับศักยภาพนักเรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

(๗) เพิ่มเวลา หรือกำหนดเวลาในการสอบให้เหมาะสมหรือพร้อมที่จะสอบ เช่น ไม่จำกัดเวลาสอบแล้วพักแล้วสอบใหม่ ขยายเวลาในการสอบให้มีเวลามากขึ้น

(๘) ปรับสถานที่สอบ เพื่อจัดสิ่งรบกวนภายนอกให้นักเรียนมีสมาธิ หรือ จัดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนเป็นรายบุคคล

(๙) การนำเสนอรูปแบบข้อสอบ (Presentation) โดยมีบุคคลหรือใช้เทคโนโลยีในการอ่านข้อสอบให้ฟัง เช่น การใช้เครื่องบันทึกเสียง โปรแกรมอ่านหน้าจอ (Screen Reader) สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นต้น

(๑๐) วัดและประเมินผลความก้าวหน้าและระบุไว้ในช่องการวัดประเมินผลของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ใช้เกณฑ์ระดับคะแนนตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

๙.๒.๓) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความบกพร่องขั้นรุนแรงที่ไม่สามารถปรับใช้มาตรการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชาใด ๆ ได้ ถึงแม้จะปรับวิธีการสอนหรือวิธีการสอบแล้วตามการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข กำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ให้ประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

(๒) ไม่นำคะแนนหรือผลการประเมินของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไปเปรียบเทียบกับนักเรียนทั่วไป

(๓) ประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามระดับคุณภาพที่กำหนด

(๔) ประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานได้ใช้วิธียืดหยุ่นและ
ปรับวิธีการให้คะแนน

(๕) การประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยกำหนดสัดส่วน
คะแนนที่เหมาะสม

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
- ๒) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- ๓) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสะสม เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบเยี่ยมบ้าน เอกสารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการทดสอบ ผลการเรียนรู้ ชิ้นงาน แบบบันทึกสุขภาพ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ สรุปและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม

การสรุปและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังการจัดการศึกษาเรียนรวม โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันสรุปและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามความต้องการจำเป็นพิเศษที่เหมาะสมและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

- ๑) ประชุมผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ๒) ประเมินการจัดการศึกษาเรียนรวมตามกรอบโครงสร้างชี้ท
- ๓) จัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

- ๑) แนวทางการดำเนินงานตามกรอบโครงสร้างชี้ท
- ๒) แบบประเมินตามกรอบโครงสร้างชี้ทที่สถานศึกษาสร้างขึ้น
- ๓) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบประเมินความพึงพอใจ รายงานผลการดำเนินโครงการ เป็นต้น

ตอนที่ ๔

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

หลักการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม

การนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ผลดีเพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับทักษะความสามารถในการนิเทศ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการนิเทศ ที่ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการนิเทศหรือผู้นิเทศนำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ครูมีโอกาสดำเนินงาน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษา มิใช่มุ่งที่จะปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูเท่านั้น หากแต่ให้ความสำคัญไปถึงนโยบายการศึกษา จุดประสงค์ของการจัดการศึกษา กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตามความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้สามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเน้นบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร มีเป้าหมายสำคัญสูงสุดอยู่ที่คุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางนิเทศ กำกับ และติดตาม ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจากภายในสถานศึกษา

เป็นกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลที่เกิดจากการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเรียนรวมดำเนินการ เพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรวมให้บรรลุมาตรฐาน และสามารถยกระดับให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นดำเนินงานที่เป็นระบบควบคู่กันไปทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะนิเทศ โดยมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน และระดับสถานศึกษา

๒. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป็นกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจากศึกษานิเทศก์ หรือคณะกรรมการนิเทศที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานของบุคลากร นำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐาน นักเรียนได้รับการพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีประเด็นการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลระดับชั้นเรียน ดังนี้

๒.๑ ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียน การจัดพื้นที่/โต๊ะ/เก้าอี้/บริเวณจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน เป็นต้น

๒.๒ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน การวิเคราะห์ สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) การวัดและประเมินผล ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบันทึกผลหลังการสอน

วัตถุประสงค์การนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม

๑. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถและเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อการจัดการเรียนรวมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
๒. เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
๓. เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การวัดและประเมินผล สำหรับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา
๔. เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนารอบด้าน ตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล เป็นคนดี มีปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
๕. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

- มีกระบวนการนิเทศเพื่อกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม มีรายละเอียด ดังนี้
๑. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ/ครูวิชาการ/ครูหัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล
 ๒. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ/ครูวิชาการ/ครูหัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั้นเรียน
 ๓. กำหนดประเด็นการนิเทศ การจัดการศึกษาเรียนรวมและควรกำหนดกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ๑ การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ขั้นที่ ๒ การวางแผนการนิเทศ ขั้นที่ ๓ การปฏิบัติการนิเทศ และ ขั้นที่ ๔ การประเมินและรายงานผลการนิเทศ (ฉวีวรรณ โยคีณ, ๒๕๖๔)
 ๔. สร้างเครื่องมือการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน เช่นแบบนิเทศชั้นเรียน แบบสังเกตการณ์สอบในชั้นเรียน เป็นต้น
 ๕. จัดทำแผนการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน
 ๖. นำเสนอแผนการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียนต่อที่ประชุมข้าราชการครูและบุคลากรของสถานศึกษา
 ๗. มอบหมาย/แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมระดับชั้นเรียน/สถานศึกษา เช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายบริหารวิชาการ ครูวิชาการ ครูที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษประจำสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ ((ศึกษานิเทศ/ศูนย์การศึกษาพิเศษ)
 ๘. ผู้ได้รับมอบหมาย/คณะกรรมการนิเทศวางแผนการปฏิบัติงานกำหนดปฏิทิน กรอบระยะเวลาในการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน/สถานศึกษา
 ๙. ประสานผู้รับการนิเทศ เพื่อพร้อมการนิเทศ ติดตาม
 ๑๐. ผู้ได้รับมอบหมาย/คณะกรรมการนิเทศดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียนตามประเด็นต่างๆ ที่กำหนด รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ตามประเด็นที่สำคัญเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
 ๑๑. รวบรวมข้อมูลจากการนิเทศ ติดตามทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
 ๑๒. จัดทำรายงานและสรุปผลการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน/สถานศึกษา

๑๓. รายงานผลการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมในระดับชั้นเรียน สถานศึกษา
ต่อผู้เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมภายในสถานศึกษา

ช่วงเวลา	รายการปฏิบัติ	บทบาท	
		ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
พฤษภาคม	๑. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้า วิชาการ/ครูวิชาการ ครูหัวหน้าสายชั้น/ ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษร่วมกัน ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา การเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล ๒. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้า วิชาการ/ครูวิชาการ ครูหัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษร่วมกัน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั้น เรียน	๑. รายงานผลการดำเนินงาน จัดการเรียนรวมของ สถานศึกษาตามกระบวนการ ดำเนินงานของสถานศึกษา เช่น -สภาพปัจจุบันของ สถานศึกษา -ผลการดำเนินงานการจัด การศึกษาเรียนรวม -การพัฒนาสถานศึกษาและ เครื่องมือการจัดการศึกษา เรียนรวม -การรับนักเรียน -การคัดกรองนักเรียนที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นต้น ๒. ชักถามประเด็นต่าง ๆ ที่สงสัย	๑. รับฟัง และบันทึก ข้อสังเกต/ข้อมูลที่เป็นจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ๒. พูดคุย ชักถามเพิ่มเติม พร้อมให้ข้อเสนอแนะ ๓. สร้างขวัญและกำลังใจกับ ผู้ปฏิบัติงาน
มิถุนายน	๑. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ และติดตามภายในสถานศึกษา ๒. กำหนดประเด็นการนิเทศ กำกับและ ติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม	๑. ศึกษาประเด็นการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัด การศึกษาเรียนรวมใน ระดับชั้นเรียนต่อไปประชุม ๒. ชักถามประเด็นการนิเทศ ฯ	๑. สร้างเครื่องมือการนิเทศ ฯ ๒. วางแผน และจัดทำ แผนการนิเทศ ฯ

ช่วงเวลา	รายการปฏิบัติ	บทบาท	
		ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
กรกฎาคม- กุมภาพันธ์	๑. ประสานผู้รับการนิเทศ ๒. ดำเนินการนิเทศตามแผน	๑. เตรียมเอกสาร หลักฐาน ร่องรอยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับการนิเทศ ๒. เตรียมการสอน และจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ของตนเอง (สิ่งที่คิดว่าตนเอง สามารถทำได้และสิ่งที่คิด ว่าต้องปรับปรุงแก้ไข) ๓. เตรียมร่องรอยเอกสาร บันทึกหลังการสอน ใบงาน ใบกิจกรรมของนักเรียนเป็น รายบุคคล	๑. สังเกตการสอนในชั้นเรียน ๒. บันทึกข้อสังเกตข้อมูลที่เป็น จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา รายการเอกสารต่าง ๆ ที่ สำคัญ ๓. ยกตัวอย่าง วิธีการ เครื่องมือ เอกสารต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องพร้อมแนะนำวิธีการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล การจัดทำสารสนเทศต่าง ๆ ๔. พูดคุย ซักถามเพิ่มเติม พร้อมให้ข้อเสนอแนะ ๕. ตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน ร่องรอยการ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ๖. สร้างขวัญและกำลังใจ
สิ้นภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒	-จัดทำรายงานการนิเทศ กำกับและ ติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวมใน ระดับชั้นเรียน/สถานศึกษา ต่อผู้บริหาร สถานศึกษา	๑. รับฟังสรุปผลการนิเทศ ๒. ตอบแบบสอบถามเพื่อ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อ การนิเทศ	๑. สรุป และรายงานผล การนิเทศ ๆ ๒. สอบถามความคิดเห็นที่มี ต่อการนิเทศโดยใช้ แบบสอบถาม

ตอนที่ ๕

บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม

การจัดการศึกษาเรียนรวมจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ประการหนึ่งที่สำคัญคือ การบริหารจัดการสถานศึกษาเรียนรวมต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นของนักเรียนทุกคนได้นั้น บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวมดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้
 - ๑) นำนโยบายการจัดการศึกษาเรียนรวมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 - ๒) สร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดให้เข้าใจถึงนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม
 - ๓) สนับสนุนให้สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศในระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ (Special Education Technology : SET) ไปวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
 - ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษา
 - ๔.๑ จัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวมในเขตพื้นที่การศึกษา
 - ๔.๒ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 - ๔.๓ พิจารณาจัดสรรพี่เลี้ยงนักเรียนพิการให้กับสถานศึกษาเรียนรวม
 - ๔.๔ สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาเรียนรวม
 - ๔.๕ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเรียนรวมดำเนินการจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 - ๔.๖ ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการเรียนรวม
 - ๕) เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
 - ๖) ส่งเสริมการวิจัย และสร้างนวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวม
 - ๗) กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวม

๒. ศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ประสานงาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษารวมถึงหน่วยงาน/องค์กรและชุมชน/ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาการนักเรียนราชกรินทร์ สถานศึกษา เป็นต้น
- ๒) เป็นที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา

๓) นิเทศ ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน การวัด และประเมินผล การจัดทำสื่อ ฯลฯ อย่างกัลยาณมิตร

๔) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวม

๕) ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนา ด้านสื่อ นวัตกรรม ด้านการวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวม

๖) เป็นผู้นำทางวิชาการ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้านจัดการศึกษาเรียนรวมมาเผยแพร่แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา

๗) สร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาเรียนรวม

บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) นำนโยบายการจัดการการศึกษาเรียนรวมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๒) สร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงนโยบาย ด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม

๓) นำข้อมูลสารสนเทศในระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ (Special Education Technology : SET) ไปวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษในสถานศึกษา

๔) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษา

๔.๑ กำหนดให้งานจัดการศึกษาเรียนรวมอยู่ในโครงการบริหารงาน

๔.๒ จัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม

๔.๓ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับพัฒนาด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม

๔.๔ จัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากรในการดำเนินงานจัดการศึกษาเรียนรวม

๔.๕ ส่งเสริม สนับสนุนให้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม

สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๔.๖ ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาเรียนรวม

๕) เสริมสร้างกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๖) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน และสร้างนวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวม

๗) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวม

๒. ครู บทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) ประเมินนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือทางการศึกษา

๒) ประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม

๓) คัดกรองนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะมีความบกพร่อง หากพบว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องควรให้การช่วยเหลือตามความจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของนักเรียนและ ส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

๔) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ๙ ประเภท ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนด ประเภทและหลักเกณฑ์คนพิการทางการศึกษา

๕) จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

๖) วัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุง ทบทวนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและตัดสินผลการเรียน

๗) บริหารจัดการชั้นเรียนและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๘) สื่อสาร ประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๙) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน เพื่อการเปลี่ยนผ่าน ส่งต่อและเลื่อนชั้นภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เช่น ประวัติครอบครัว ประวัติส่วนตัว ประวัติการเจ็บไข้ จุดเด่นและจุดอ่อนของนักเรียน ผลการเรียนและการพัฒนาของนักเรียน เป็นต้น

๓. พี่เลี้ยงนักเรียนพิการ มีบทบาทหน้าที่ร่วมกับครู ดังนี้

๑) ให้บริการช่วยเหลือ ดูแล จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๒) ปฏิบัติหน้าที่ ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓) บันทึกข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนานักเรียนและรายงานผลการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๔) ให้ความร่วมมือกับครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองในการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๕) ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น

๖) ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการเรียน การทำการบ้าน การเรียนซ่อมเสริม และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๗) งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๔. ผู้ปกครองนักเรียน

๔.๑ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) มีเจตคติและความเข้าใจที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๒) สังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับสถานศึกษา

๓) ให้ข้อมูลที่มีความจำเป็นสำหรับสถานศึกษา เพื่อร่วมกันวางแผนให้การช่วยเหลือและพัฒนา

๔) ให้ความร่วมมือกับครูในกระบวนการคัดกรองทางการศึกษาและส่งต่อแพทย์

๕) ศึกษา ค้นคว้าหาองค์ความรู้เพื่อนำมาใช้ในการฝึก ส่งเสริม ช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนานักเรียนได้ถูกต้องเหมาะสมตามศักยภาพ

๖) ร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๗) ให้ความร่วมมือกับครูในการขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘) ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ทะเลาะวิวาท หนีเรียน ไม่ส่งงาน เป็นต้น

๙) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

- ๑๐) ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๔.๒ ผู้ปกครองนักเรียนทั่วไป มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้**

- ๑) มีเจตคติและความเข้าใจที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ๒) ร่วมวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนในสถานศึกษา
- ๓) ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน
- ๔) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ๕) ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ฯ

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด/เขตการศึกษา

๑. ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษาทุกสังกัด
๒. ส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
๓. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา ฝึกอบรม ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
๔. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม พัฒนาการจัดการเรียนรวมของสถานศึกษาทุกสังกัด
๕. รายงานความก้าวหน้าการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการเรียนรวมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพครูและคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

บทบาทหน้าที่ของทีมสหวิชาชีพ

๑. ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ พัฒนาสมรรถภาพตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
๒. ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการดูแล พัฒนาสมรรถภาพตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
๓. บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล

บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย

๑. ร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แบบบูรณาการ
๒. ร่วมส่งเสริมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างต่อเนื่อง
๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม วิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาเรียนรวม
๔. สนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
๕. ร่วมปรับปรุง พัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรวม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการผ่อนผันได้นักเรียนเข้าเรียน ก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๖. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : http://www.moe.go.th/moe/nipa/de_law/p.r.g.eclumpdf. (๔ สิงหาคม ๒๕๖๒).
- _____. (๒๕๕๒). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒. (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.esbuy.net/_files_school/๐๐๐๐๐๙๖๑/document/๐๐๐๐๐๙๖๑_๐_๒๐๑๙๐๓๐๙-๐๑๓๒๒๗.pdf
- ฉวีวรรณ โยธิน.(๒๕๖๔) การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๑. จังหวัดหนองคาย.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (๒๕๔๖). คู่มือการบริหารจัดการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างซีท. โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (๒๕๕๖) สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษาแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (๒๕๔๕) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕.ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๒๘ก หน้า ๑๑-๑๕ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (๒๕๕๘). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive Schools). กรุงเทพมหานคร.
- _____. (๒๕๖๖). แนวทางการจัดการเรียนรวมที่มีคุณธรรม. ในการประชุมสังเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมที่มีคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ วันที่ ๔ - ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ โรงแรมบางกอกพาเลส กรุงเทพมหานคร หน้า ๑๕ - ๑๘ . ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ๖ จังหวัดลพบุรี
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (๒๕๕๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=๓๕>
- สุภาพร ชินชัย.(๒๕๕๑) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกรณีศึกษาสถานศึกษาเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)
กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

ชื่อ - สกุล นักเรียน ระดับชั้น
ประเภทความพิการ ลักษณะความบกพร่อง
สถานศึกษา อำเภอ จังหวัด

ปีการศึกษา.....

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	ความรู้ (K)	คุณลักษณะ (A)	ทักษะกระบวนการ (P)

สาระการเรียนรู้ที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	ความรู้ (K)	คุณลักษณะ (A)	ทักษะกระบวนการ (P)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)
ตำแหน่ง.....

แบบวิเคราะห์และออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แบบวิเคราะห์และออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับคนพิการทางการศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

ปีการศึกษา

ชื่อ – สกุล นักเรียน ระดับชั้น

ประเภทความพิการ ลักษณะความบกพร่อง

สถานศึกษา อำเภอ จังหวัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่

มาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	คำสำคัญ	พฤติกรรม การเรียนรู้			แนวทาง การประเมิน	เนื้อหา	วิธีการและ เครื่องมือ
		K	A	P			
							วิธีการ เครื่องมือ
							วิธีการ เครื่องมือ

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่าง

แบบวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสู่การทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ชื่อ - สกุล นักเรียน ระดับชั้น

ประเภทความพิการ ลักษณะความพิการ

สถานศึกษา อำเภอ จังหวัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้/สาระที่	มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รายละเอียดการปรับตัวชี้วัดเพื่อนำไปวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)
ตำแหน่ง.....

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

ชื่อสถานศึกษา.....ระดับชั้น.....สังกัด.....
เริ่มใช้แผนวันที่.....สิ้นสุดแผนวันที่.....

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล..... เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
เลขประจำตัวประชาชน ☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐
การจดทะเบียนคนพิการ ☐ ไม่จด ☐ ยังไม่จด ☐ จดแล้ว
วันเดือนปีเกิด.....อายุ.....ปี..... เดือน ศาสนา.....
ประเภทความพิการ.....ลักษณะความพิการ.....
ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา.....
ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา.....
ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง.....เกี่ยวข้องกับ.....
ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรศัพท์เคลื่อนที่.....
โทรสาร.....e-mail address.....

๒. ข้อมูลด้านการแพทย์ หรือ ด้านสุขภาพ

- ☐ โรคประจำตัว (ระบุ).....
☐ ประวัติการแพ้ยา (ระบุ).....
☐ โรคภูมิแพ้ (ระบุ).....
☐ ข้อจำกัดอื่นๆ (ระบุ).....
☐ ผลการตรวจทางการแพทย์ (ระบุ).....

๓. ข้อมูลด้านการศึกษา

☐ ไม่เคยได้รับการศึกษา/บริการทางการศึกษา

☐ เคยได้รับการศึกษา/บริการทางการศึกษา

- ☐ ศูนย์การศึกษาพิเศษ.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ โรงเรียนเฉพาะความพิการ.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ โรงเรียนรวม.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ การศึกษาด้านอาชีพ.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ การศึกษานอกระบบ.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ การศึกษาตามอัธยาศัย.....ระดับ..... พ.ศ.....
- ☐ อื่น ๆระดับ..... พ.ศ.....

๔. ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น

.....

.....

.....

.....

.....

๕. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะเวลา ๑ ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	เกณฑ์และวิธีประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ

๖. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ที่	รายการ	รหัส	สิ่งที่มีอยู่/แหล่งที่มา						สิ่งที่ต้องการ/แหล่งที่มา						จำนวนเงินที่ขอ อุดหนุน	เหตุผลและความจำเป็น	ผู้ประเมิน
			ผู้จัดทำ			วิธีการ			ผู้จัดทำ			วิธีการ					
			(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)			
รวมรายการที่ขอรับการอุดหนุน			รายการ														
รวมจำนวนเงินเพื่อขอรับการอุดหนุน			บาท														

หมายเหตุ

ผู้จัดทำ

วิธีการ

(๑) ผู้ปกครอง

(๑) ขอรับการอุดหนุน

(๒) สถานศึกษา

(๒) ขอยืม

(๓) สถานพยาบาลอื่น ๆ

(๓) ขอยืมเงิน

๗. คณะกรรมการจัดทำแผน

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
๗.๑	ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้แทน	
๗.๒.....	บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลคนพิการ	
๗.๓	ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ รับผิดชอบงานด้านการศึกษาพิเศษที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมาย	
๗.๔		
๗.๕		

ประชุมวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๘. ความเห็นชอบของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้

ข้าพเจ้า ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

ลงชื่อ.....
(.....)

บิดา/มารดา/ผู้ปกครองหรือผู้เรียน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

ชื่อ-ชื่อสกุล ระดับชั้น

ประเภทความพิการ

ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา ผู้รับผิดชอบ

สาระการเรียนรู้ เรื่อง

เป้าหมายระยะยาว 1 ปี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)

เกณฑ์และวิธีประเมินผล

แผนที่ วันที่ใช้แผน เวลา นาที

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่

เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนการสอน
ขั้นนำ

ขั้นสอน

ขั้นสรุป

สื่อ/อุปกรณ์/สิ่งอำนวยความสะดวก/บริการ

.....

.....

.....

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการ

.....

.....

2. เครื่องมือ

.....

.....

3. เกณฑ์การผ่าน

.....

.....

การเสริมแรง

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง

ความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง

คณะกรรมการ

ที่ปรึกษา

- | | |
|------------------------|---|
| ๑. นายพิจิตร พรหมจรรย์ | ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู |
| ๒. นางกชพร มณีพงษ์ | รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู |
| ๓. นายสุวิทย์ เพียรชนะ | รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู |
| ๔. นางอุไรวรรณ สุภรี | รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู |

คณะกรรมการ ประกอบด้วย

- | | |
|-------------------------------|--|
| ๑. ว่าที่ร้อยโทอำนาจ บำรุงแนว | ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา |
| ๒. นางธิดาพร ศรีสุพัฒน์ | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ |
| ๓. นางภัทราภรณ์ สิงห์สถิตย์ | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ |
| ๔. นางสุภาพร ภากระจำ | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ |
| ๕. นางณัฐพร เสริมทรง | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ |
| ๖. นางชลันดา ดวงไพชุม | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ |
| ๗. นางสาวเจนจิรา สิทธิยะ | นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา |
| ๘. นางรัตนวลัย วงศ์โสภา | เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน |

คณะกรรมการอำนวยการ

- | | |
|--------------------------|---|
| ๑. นางสาวปัทมา เยี่ยมหาร | ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ |
| ๒. นางสาวรัตน์ทยา เรือง | ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ |
| ๓. นายกฤตภาส ดวงไพชุม | นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ
กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ |
| ๔. นายศุภสวัสดิ์ พิลา | ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน |



สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

